

NENO
Network of Estonian
Nonprofit Organizations

Kennan Institute
Київський офіс

Український
Католицький
Університет

ВСЕУКРАЇНСЬКА КОНФЕРЕНЦІЯ «ПОШУК МАЙБУТНЬОГО НАЦІОНАЛЬНОЇ МЕРЕЖІ ОГС УКРАЇНИ»

НАПРАЦЮВАННЯ УЧАСНИКІВ

30 листопада - 2 грудня 2017 рік

за фінансування:

ВСТУП	3
РОЗДІЛ ПЕРШИЙ. ФОРМАТ ПОШУКУ МАЙБУТНЬОГО	4
1.1. Пошук майбутнього	6
1.2. Конференція «Пошук майбутнього національної мережі ОГС України»	6
РОЗДІЛ ДРУГИЙ. ДЕНЬ ПЕРШИЙ	8
2.1. Вітальне слово та вступ	8
ФАЗА «ОГЛЯД МИНУЛОГО»	8
2.2. Створення хронології важливих подій/спроб розбудови мережі ОГС в Україні	9
2.3. Історії з нашого минулого	11
ФАЗА «АНАЛІЗ СЬОГОДЕННЯ»	11
2.4. Створення мапи роздумів тенденцій	13
2.5. Вечірні новини	13
РОЗДІЛ ТРЕТІЙ. ДЕНЬ ДРУГИЙ	14
3.1. Ранкові оголошення	14
ФАЗА «АНАЛІЗ СЬОГОДЕННЯ» (ПРОДОВЖЕННЯ)	14
3.2. Тенденції	14
3.3 «Пишаємось і шкодуємо»	15
ФАЗА «ДОСЛІДЖЕННЯ МАЙБУТНЬОГО»	17
3.4. Розробка сценаріїв розвитку громадянського суспільства України до 2020 року	17
3.5. Виставка знахідок	17
РОЗДІЛ ЧЕТВЕРТИЙ. ДЕНЬ ТРЕТІЙ	19
ФАЗА «СПІЛЬНА ПОЗИЦІЯ»	19
4.1 «Всі хочуть»	19
ФАЗА «ПЛАНУВАННЯ ДІЙ I»	21
ФАЗА «ПЛАНУВАННЯ ДІЙ II»	21
4.2 Завершальне коло	23
ВІДГУКИ УЧАСНИКІВ КОНФЕРЕНЦІЇ	24

Шановний читачу!

Перед Вами книга, яка є наслідком напруженої роботи учасників Конференції «Пошук майбутнього національної мережі ОГС України», що відбулась 30 листопада – 2 грудня 2017 року в м. Ірпінь Київської області.

Метою конференції було об'єднання лідерів впливових організацій громадянського суспільства України та представників національних і міжнародних донорських організацій для розробки моделі співпраці організацій громадянського суспільства України та визначення пріоритетів Національної мережі ОГС України на 2018-2020 рр.

Мережа організацій громадянського суспільства України може стати важливим каналом горизонтальної комунікації та механізмом впровадження інновацій. Створення мережі ОГС дозволить українському громадянському суспільству стати паритетним учасником діалогу з органами центральної та місцевої влади, а також національними та міжнародними донорськими організаціями.

З повагою, команда ГУРТа

Проведення цього заходу стало можливим завдяки фінансовій підтримці Уряду Швеції та Міністерства закордонних справ Естонії.

Викладені у книзі погляди та думки є відповідальністю авторів і не обов'язково відображають офіційну точку зору уряду Швеції та Міністерства закордонних справ Естонії.

1.1. Пошук майбутнього

Передісторія

Розбіжності у поглядах й переслідування приватних інтересів часто стають на заваді співпраці та досягненню спільних цілей в організаціях. Стіна між керівниками і виконавцями, експертами й аматорами, тими, хто віддає, і тими, хто отримує, заважає партнерству на основі колективних уявлень.

Методика пошуку майбутнього допомагає виявити можливості налагодження спільних дій, зважаючи на різноманіття інтересів та поглядів.

Поняття «пошук майбутнього» вперше з'явилося в результаті експериментів зі створення новітньої моделі співпраці громадських організацій. Концепт було розроблено Марвіном Вайсбордом та Сандрою Джанофф у США. Попри те, що надалі оригінальне поняття пошуку майбутнього видозмінювалося, принципові складові методу залишилися в практично незмінному вигляді.

Вирішальним для становлення методики став пошук відповіді на питання, яким чином може велика кількість людей одночасно працювати над проблемами покращення й оптимізації системи з метою забезпечення впевненого і тривалого розвитку, не відмежовуючи та не ігноруючи інтересів окремих груп.

Першопрохідцями пошуку майбутнього вважають Еву Шіндлер-Рейнмен і Рональда Ліпітта, які ініціювали в 70-х роках минулого століття в США конференцію під назвою Community Future Conference, а також Еріка Тріста й Фреда Емері, які організували в Австралії Search Conference.

Для візуалізації механізму пошуку майбутнього уявіть кімнату, в яку поміщено цілу функціональну систему або осіб, на яких покладено відповідальність за втілення їхніх планів у життя.

Пошук майбутнього можна, з одного боку, розглядати як практичний інструмент утілення демократичних ідеалів в організаціях та громадах, з іншого боку – це метод фасилітації, який базується на системному підході й використовує окремі самоорганізовані елементи більшої системи.

Фундаментальні принципи

Невеличка історія, яку наведено нижче, проілюструє засади, на яких працює методика пошуку майбутнього.

П'ятеро сліпих зібралися навколо слона і намагаються зрозуміти, на що вони натрапили. Перший сліпий намагається бік слона і каже: «Це стіна». Другий хапає тварину за хобот і резюмує, що «це схоже на змію». Третій, обхопивши слонячу ногу, стверджує: то не що інше, як дерево. Четвертий сліпий хапається за бивень слона і запевняє інших, що то спис. П'ятий, тримаючи в руках хвіст, абсолютно певен того, що ніякий це не хвіст, а мотузка.

Усі п'ятеро мають справу з одним і тим самим слоном, але кожен вважає, що тримає в руках щось відмінне від іншого. Те, що різні люди тлумачать одні й ті самі речі, спираючись на відмінні точки зору, є фундаментальним законом пошуку майбутнього.

Спроектуювши цю анекдотичну історію на діяльність груп, організацій та громад, бачимо, що сприйняття та інтерпретації одних і тих самих речей людьми з різними поглядами кардинально відрізняються. У процесі роботи вже звичною стала боротьба з точками зору, відмінними від наших власних. Як тільки ми маємо справу з уявленнями інших, ми намагаємося переконати їх стати на «правильний» шлях; відтак втрачаємо безцінні часта енергію, яких нам і так бракує.

За допомогою методики пошуку майбутнього ми можемо сприймати різноманіття точок зору не як проблему, а як перевагу. Відмінності між людьми й групами автоматично приводять до усвідомлення того, що життєспро-можність організацій і громад залежить від різниці в інтересах. Люди, які мають неоднакові інтереси, разом відкривають розмаїття та взаємозв'язок своїх дій включно з їх потенційними наслідками і побічними ефектами.

З ОГЛЯДУ НА ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ, ОСОБЛИВІСТЬ МЕТОДУ ПОШУКУ МАЙБУТНЬОГО ПОЛЯГАЄ В ТАКОМУ:

- **Розгляду підлягає широкий спектр інтересів**, тому більш прийнятним і практично виправданим є представлення їх у вигляді системної цілісності. Цей підхід забезпечує відтворення більшого поля різноманіття і нівелює ієрархічність структури. Всі можуть узяти участь і довідатися, яким чином буде оброблено запити, кожен учасник може навчитися чогось від інших присутніх.
- **Думайте глобально, дійте локально!** Ідеї майбутнього розвиваються в історичному та всесвітньому масштабах. Такий кут зору забезпечує порозуміння, стимулює готовність до дій і розширює спектр можливостей.
- **Учасники організовують свою роботу самі:** акцент роблять не на вирішенні проблем у діалозі. Актуальні завдання вирішують колективно. Всі сприймають установки та погляди інших відкрито і відверто, а діяльність розпочинається на основі взаємної згоди.
- **Колективні уявлення слугують відправною точкою всіх міркувань та дій.**
- **Конфлікти щодо принципових положень не беруться до уваги.** Завдяки презумпції поваги до різних поглядів звичне напруження, з яким усі боролися, зникає.

Комплексний, інтегрований процес означає: проекти будуть самоорганізованими й реалізовуватимуться на основі колективних уявлень, у історичному й світовому масштабах. На практиці такі принципи дозволяють створити робочу атмосферу, яка більше не страждає через відмінності між учасниками, а виграє від них. Розмаїття інтересів і поглядів виступає як ресурс і звільняється від стереотипних конотацій.

Процес

Характерним для пошуку майбутнього є згуртування зацікавлених осіб, адже це груповий метод, і до сесії найчастіше залучають від 40 до 80 учасників. Учасники представляють 7-8 основних груп інтересів, які цікавляться темою пошуку майбутнього або зустрічаються заради запобігання можливим негативним наслідкам. Якщо це підприємство, то, відповідно, запрошують співробітників, менеджерів, членів правління, постачальників, клієнтів, дилерів, начальників відділів та акціонерів. Склад учасників репрезентує не тільки категорії інтересів, а й відображає ще один з вимірів різноманіття, оскільки конференція з пошуку майбутнього об'єднує людей, які володіють знаннями і мають бачення теми; є авторитетними і мають можливість вплинути на процес втілення рішень; людей, які зустрілися, аби дійти спільного рішення. **Відтак можна сказати з певністю, що методика дозволяє реально представити увесь спектр точок зору та змодельовати цілісну систему інтересів.** Група з такої кількості осіб, з одного боку, достатньо велика, аби ділитися на вісім робочих підгруп, з іншого боку, така група може здійснювати обмін думками на пленумі й вести конструктивний діалог.

Сесія пошуку майбутнього триває близько 16 годин упродовж трьох днів. Захід починається опівдні, відтак робота триває півдня, потім цілий день і ще півдня, а дві ночі будуть ефективним засобом «перетравити» в тиші отримані від роботи враження і перетворити відкриття на дії.

Перебіг конференції

Техніка пошуку майбутнього базується на особливих принципах фасилітації групової самоорганізації: можливості контролю з боку організаторів або фасилітаторів, які стають на заваді новим перспективам і поглядам, обмежено. Саме через те, що процес самоорганізований, відповідна підготовка є вирішальним фактором досягнення успіху, адже з моменту відкриття конференції вже не буде можливості заповнити організаційні прогалини. До того ж це і є причиною впливу належної підготовки на успіх заходу. Місце проведення конференції вибирають так, щоб учасники впродовж трьох

днів не відчували себе обмеженими: на кожного присутнього повинно припадати щонайменше 4 кв. м. Надзвичайно важливим також є денне освітлення.

На початку конференції важливим є встановлення **спільних правил-орієнтирів для учасників**:

- Всі ідеї важливі;
- Вся інформація є публічною;
- Слухання заохочується;
- Слідкуйте за часовими обмеженнями;
- Зосередьтеся на спільній позиції та діях;
- Визнавайте наявність проблем без їхнього вирішення;
- Насолоджуйтесь!

Принципи універсальні та зрозуміло сформульовані, тож ніяких питань в учасників з цього приводу зазвичай не виникає. Якщо в ході конференції актуалізуються якісь особисті емоційні механізми, то правила слугують нагадуванням і опорою для співпраці.

1.2. Конференція «Пошук майбутнього національної мережі ОГС України»

Особливості конференції:

- 1. Вся система** бере участь – профіль зацікавлених сторін, максимально наближений до реального стану речей, включаючи людей із повноваженнями діяти, ресурсами, компетенцією, інформацією та потребами. Є можливість разом учитися та діяти так, як не могли раніше.
- 2. Учасники** працюють **з історичною та глобальною перспективою** поточних подій. Кожен ділиться своїми власними знаннями, формуючи спільний портрет, що в свою чергу наштовхує на нові думки та дії.
- 3. Спільна позиція**, а не «конфліктне управління», є вихідним принципом. Це означає повагу до відмінностей. Ми визнаємо, проте не намагаємося вирішити всі проблеми та конфлікти. Це розширює можливості для виявлення спільних цілей.
- 4.** Є можливість **самостійно організувати свою роботу**, використовуючи як основний засіб діалог, а не проблемно орієнтоване спілкування. Це значить допомагати один одному виконати завдання та брати відповідальність за свої спостереження, дії та їхні наслідки.

Команда ГУРТа: Богдан Маслич, Катерина Тягло, Тетяна Панкратієва, Леся Харченко, Катерина Філатова, Юлія Панченко, Максим Мазипчук

Фасилітатором зустрічі виступив Джо Тьопфер, консультант із розвитку організацій та менеджменту.

Фасилітатор: Джо Тьопфер

Учасники

В заході взяли участь 80 учасників – представники різних сфер, дотичних до розвитку громадянського суспільства України. Всі учасники були об'єднані у 8-ми секторних міні-групах («Донори», «Місцевий розвиток», «Національні організації», «Регіональні організації», «Локальні організації 1», «Локальні організації 2», «ГУРТ», «Ініціативна група»). Кожній секторній групі було присвоєно відповідний колір: «Місцевому розвитку» - блакитний; «Національним організаціям» - жовтий; «Донорам» - рожевий, «Регіональним організаціям» - червоний, «Локальним організаціям 1» - світло-зелений; «Локальним організаціям 2» - темно-зелений, «ГУРТ» - чорний, «Ініціативна група» - помаранчевий. Учасники секторних груп впродовж заходу час від часу переходили з групи в групу, поєднувались у нові комбінації і створювали змішані міні-групи. У кожній змішаній групі був представник того чи іншого сектора.

2.1. Вітальне слово та вступ

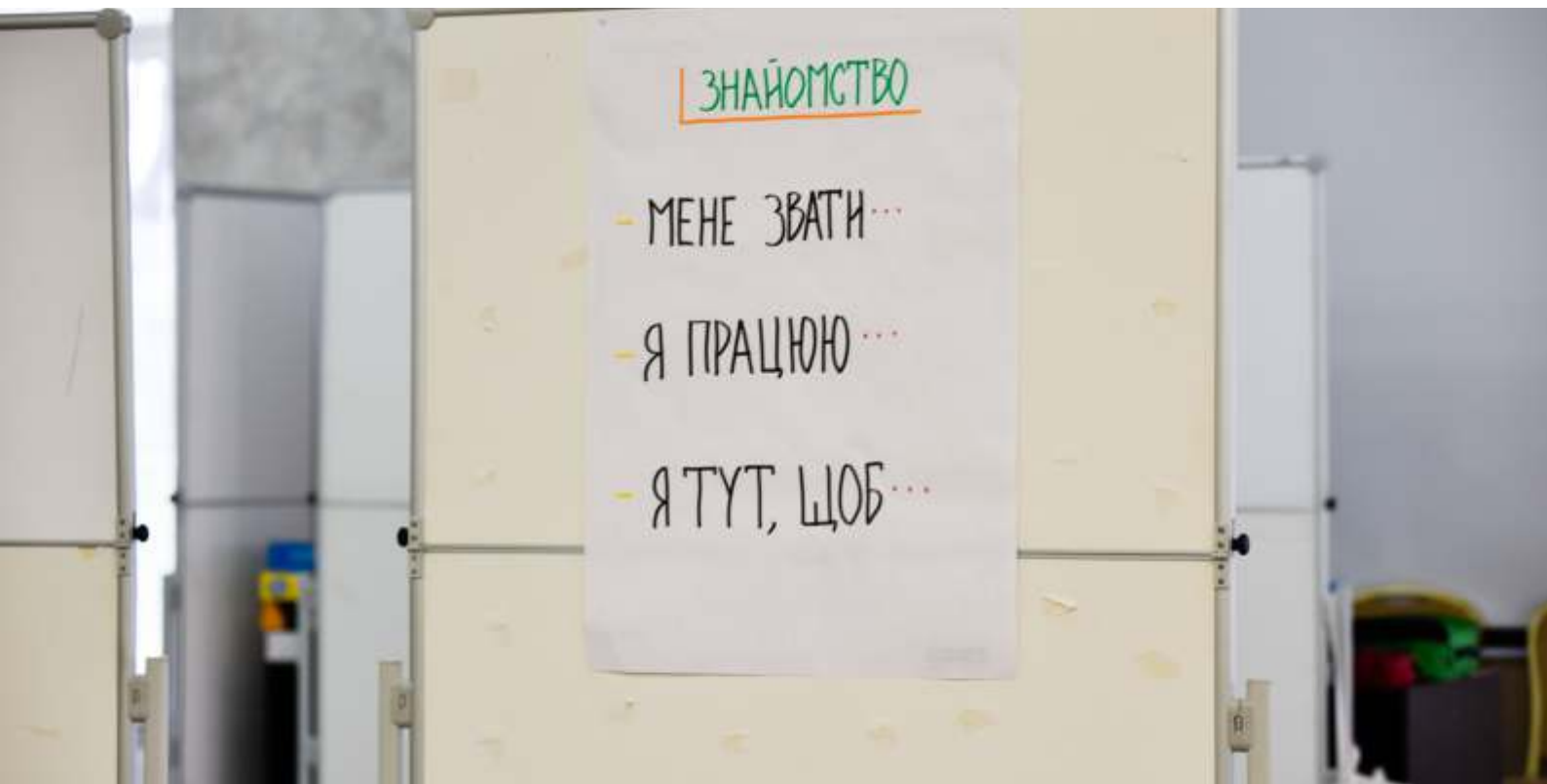
Перший день розпочався зі знайомства між учасниками та пояснення формату роботи.

Відкрив захід **Богдан Маслич, виконавчий директор Ресурсного центру ГУРТ**. Він привітав усіх присутніх та підкреслив, що захід є надзвичайно важливим для громадянського суспільства України, адже спільне бачення майбутнього задасть певний вектор його розвитку.

Катерина Данілова, експертка з комунікацій NENO, зазначила, що для українських організацій громадянського суспільства може бути корисним досвід іноземних колег, котрі уже пройшли ті етапи становлення, на яких зараз перебуває громадянське суспільство України.

Павло Худ, директор Школи журналістики Українського Католицького Університету, зауважив, що важливою завжди була і залишається довіра, вона – важлива складова здорового суспільства.

Джо Тьопфер, фасилітатор заходу, представив формат пошуку майбутнього та наголосив на основних принципах роботи. Зокрема, підкреслив, що для пошуку майбутнього важливі такі складові, як цілісність, глобальний контекст і локальні дії, зосередженість на спільних інтересах, самоорганізація та відповідальність за свої подальші дії. Також фасилітатор зазначив, що під час обговорень можливі конфлікти та розбіжності в думках, оскільки всі учасники – різні. Але це нормально, і важливо спільно шукати шляхи вирішення питань.

ФАЗА «ОГЛЯД МИНУЛОГО»

Мета цієї фази:

- допомогти учасникам проаналізувати та усвідомити своє минуле, щоб зрозуміти, куди рухатися в майбутньому;
- вписати історію та еволюцію громадянського суспільства України до ширшого контексту;
- визначити приховані передумови для спільних дій.

2.2. Створення хронології важливих подій/спроб розбудови мережі ОГС в Україні

У рамках фази учасники отримали перше завдання – самостійно визначити ключові точки трьох перспектив та зафіксувати їх у розділах «Важливі глобальні події», «Громадянське суспільство», «Особистий досвід».

Після 15-хвилинної рефлексії учасники в довільній формі підходили до часових шкал, представлених трьома великими плакатами на стінах з відповідними назвами і заповнювали їх особистими спогадами, визначаючи ключові події та поворотні моменти свого життя та української і всесвітньої історії. В цей час відбулося помітне пожвавлення – учасники переходили від стіни до стіни, записуючи те, що вони вважають значимим у різні періоди.

Результатом роботи стало велике «панно», на яке вписали Обаму і Трампа, 11 вересня і кризу 2008 року, «Кучмугеть» і війну Росії з Грузією, розширення Європейського Союзу і війну з Росією.

УЗАГАЛЬНЕНІ РЕЗУЛЬТАТИ ОБГОВОРЕНЬ В ГРУПАХ НАВЕДЕНО НИЖЧЕ. ОСНОВНИМ ЕТАПАМ УЧАСНИКИ ДАЛИ ТАКІ НАЗВИ:

	Особистий досвід	Громадянське суспільство	Важливі глобальні події
2000 – 2005 «Ера романтизму», «Ера становлення»	- Накопичення знань та формування навичок - Перший досвід участі у суспільних проектах - Студентське самоврядування - Активна проектна та соціальна діяльність	- Зародження багатьох ОГС, платформи для партнерства - Безсистемні, хаотичні мережі - Зовнішній вплив на мережування - Політичний контекст - Навчання, переймання досвіду - Мережування на вимогу законодавства	- Події 11 вересня 2001 року - Значне розширення кордонів ЄС - Розвиток Інтернет та IT-технологій - Помаранчева революція - План дій Україна – ЄС
2006 – 2012 «Ера конкуренції», «Період активізації»	- Період великих сподівань та ще більших розчарувань - Активізація кишенькових політизованих ГО - Євро-сподівання - Визначення ролі «соціального» в проектах	- Становлення, активізація - Розчарування - Кишенькові, «фейкові» ОГС; - Вигорання - Політичне замовлення - Досвід взаємодії з міжнародними організаціями - Соціальне підприємництво - Кумівство, «сімейні» мережі - Співпраця, партнерство ГО, ЗМІ, ОМС	- Війна у Грузії - Економічна криза - Революції в арабських та африканських країнах - Глобальний доступ до інформації та значний розвиток соціальних мереж
2013 – сьогодні «Ера «Потреби в мережуванні», «Період професіоналізації»	- Громадянський «вибух» - АТО - Розгубленість	- Масова культура волонтерів - Селекція, відстоювання мереж - Посилення організаційної спроможності - Мережування за внутрішньою потребою - Лобювання, адвокація - Пошук майбутнього	- Революція гідності - Brexit - Каталонія - Анексія Криму - Окупація Донбасу, АТО, ВПЛ - Обрання президентом США Дональда Трампа - Війна в Сирії - Мінські угоди - Асоціація з ЄС - Крипто-валюта - Гібридні війни

2.3. Історії з нашого минулого

Досвід кожного учасника, зафіксований у часових шкалах, буде використано для формування напряду подальших дискусій.

Наступний етап – учасники зібрались у групах, щоб **проаналізувати новітню історію та факти, описані в трьох часових шкалах, і обговорити їхнє значення для теми конференції**. Кожна група підготувала окрему презентацію і представила її на загальний розсуд. Після підбиття підсумків аудиторія розділилася на оптимістів та песимістів, оскільки частина учасників у своїх доповідях звертала увагу на різноманітні негативні прояви в громадянському суспільстві, а інша – зосередилася на позитиві.

ФАЗА «АНАЛІЗ СЬОГОДЕННЯ»

Наступним етапом була робота над фазою «Сьогодення». З минулого почався рух у теперішнє.

Перед учасниками постало нове завдання – **створити мапу роздумів (mindmap)**, виходячи з актуальних поточних тенденцій у суспільстві (соціальних, політичних, релігійних, фінансових, екологічних, технологічних тощо), які можуть впливати на майбутнє громадянського суспільства.

Мета вправи – створити якнайширші контексти (соціальний, економічний, політичний, релігійний, фінансовий, екологічний, технологічний тощо) для діалогу та процесу прийняття рішень (зробити так, щоб кожен говорив про один і той самий «світ»).

Фасилітатор заходу оголосив критерії, які є визначальними для створення мапи роздумів. **До тенденцій належать явища, що мають:**

- динаміку;
- вплив на розвиток громадянського суспільства;
- вони будуть існувати завтра.

Рекомендації для створення мапи роздумів:

- Тенденція відображає напрямок руху: від більшого до меншого, від меншого до більшого, від великого до малого, від малого до великого і т.д. без суджень та аналізу. Це не перелік проблем.
- Взаємовиключні тенденції можливі, якщо сторони наводять приклади, які це підтверджують.
- Використовувати конкретні приклади для ілюстрації кожної тенденції.
- Людина, котра пропонує тенденцію, показує її місце на діаграмі.
- Важливо, щоб кожен почув приклади, наведені іншими.
- Робота йде у форматі групового «мозкового штурму» – ніяких оцінок чи заборон на висловлювання, немає потреби досягати згоди.

Результати «мозкового штурму» фіксувалися фасилітатором на великому настінному плакаті. Процес обговорення та озвучення тенденцій учасниками проходив жваво та динамічно, подекуди виникали дискусії та суперечки щодо тих чи інших тенденцій та їх доцільності на мапі роздумів (mindmap).

Після створення мапи роздумів (mindmap) кожен учасник мав змогу проголосувати за обрану тенденцію наліпками – кожен отримав на руки «голоси» (різнокольорові наліпки).

Найбільше голосів набрали такі тенденції:

- Зростання ролі жінок у розвитку громадянського суспільства - 35;
- Зростання ролі соціальних мереж (покоління геймерів) - 30;
- Руйнування традиційних цінностей - 21;
- Посилення мобільності - 20;
- Наступ влади на громадянське суспільство - 19;
- Перехід на альтернативні джерела енергозбереження - 18;
- Зростання спеціалізації ГО - 16;
- Розвиток освіти дорослих - 15;
- Спадання професійності – 15.

Наприкінці першого дня конференції учасники резюмували: «Кожну соломинку можна зламати легко, а усіх нас разом – ні», «Майбутнє у мережі ОГС в Україні є», «Наш успіх залежить від того, наскільки ми навчимося довіряти одне одному».

3.1. Ранкові оголошення

Ранок почався із «ранкових новин». Учасники висловлювали свої враження від конференції, відмітили цікавий підхід до формату. Виникли цікаві порівняння між тим, що відбувається у світі та тим, що відбувається на конференції.

ФАЗА «АНАЛІЗ СЬОГОДЕННЯ» (ПРОДОВЖЕННЯ)

3.2. Тенденції

Впродовж другого дня учасники продовжили аналізувати сьогодення і розмірковували, як тенденції, які вони вчора визначили, пов'язані з діяльністю їхніх ОГС, та обговорювали, чи співпадають обрані топ-тенденції з тим, що дійсно відбувається у світі.

Деякі учасники зазначили, що зараз вони проголосували б інакше. Найбільше «зачіпили» такі тенденції: руйнування цінностей, освіта дорослих, зростання ролі жінок.

Було багато висловлювань: «Давайте шукати те, що нас об'єднує», відзначення впливу періоду Радянського Союзу на становлення цінностей покоління 40+.

В групах найбільше обговорювались такі тенденції:

1. Зростання ролі жінок:

- Необхідно працювати над збереженням гендерного балансу
- Зміна законодавства, політичне лобі
- Зміна свідомості, гендерна просвіта
- Жіноче лідерство, просвіта, мобілізація жінок
- Адвокація

2. Зростання ролі соціальних мереж

- Необхідне формування якісного контенту
- Баланс між реальним та віртуальним
- Відбір та аналіз інформації
- Підвищення професіонального користування

3. Наступ влади на громадянське суспільство

- Вивчення законодавства
- Залучення ЗМІ
- Широке використання соціальних мереж
- Розповсюдження кращих практик
- Адвокація, лобіювання
- Мережування ГО
- Мобілізація громади, просвіта населення, громадський контроль, аудит, створення мережі ГО
- Євроінтеграційні процеси
- Кадровий голод
- Формування інфраструктури, енергозбереження
- Проектне навчання

4. Зростання спеціалізації ГО

- Глобальне мережування
- Соціальне підприємництво
- Міжнародна співпраця
- Навчання, обмін досвідом
- Стажування
- Мережування за спеціалізаціями

5. Неформальна освіта

- Тренінги, круглі столи, розробка матеріалів
- Професійна освіта
- Навчання для молоді та дорослих
- Життя в «face-бульбашці»
- Гендерна освіта

3.3. «Пишаємось і шкодуємо»

Секторні групи зібралися, щоб визначитися з тим, «чим вони пишаються» та «про що вони шкодують» в межах їхньої діяльності й розбудови громадянського суспільства України.

Мета вправи – відверто зізнатись у тому, що кожен з учасників робить або не робить в межах своєї діяльності та взяти на себе відповідальність за свої дії. Учасники отримали завдання визначити три «найбільші приводи для гордості» та три «найбільші приводи для розчарування».

1. Що з того, чим ви займаєтесь сьогодні і те, що стосується громадянського суспільства України, є приводом для гордості.

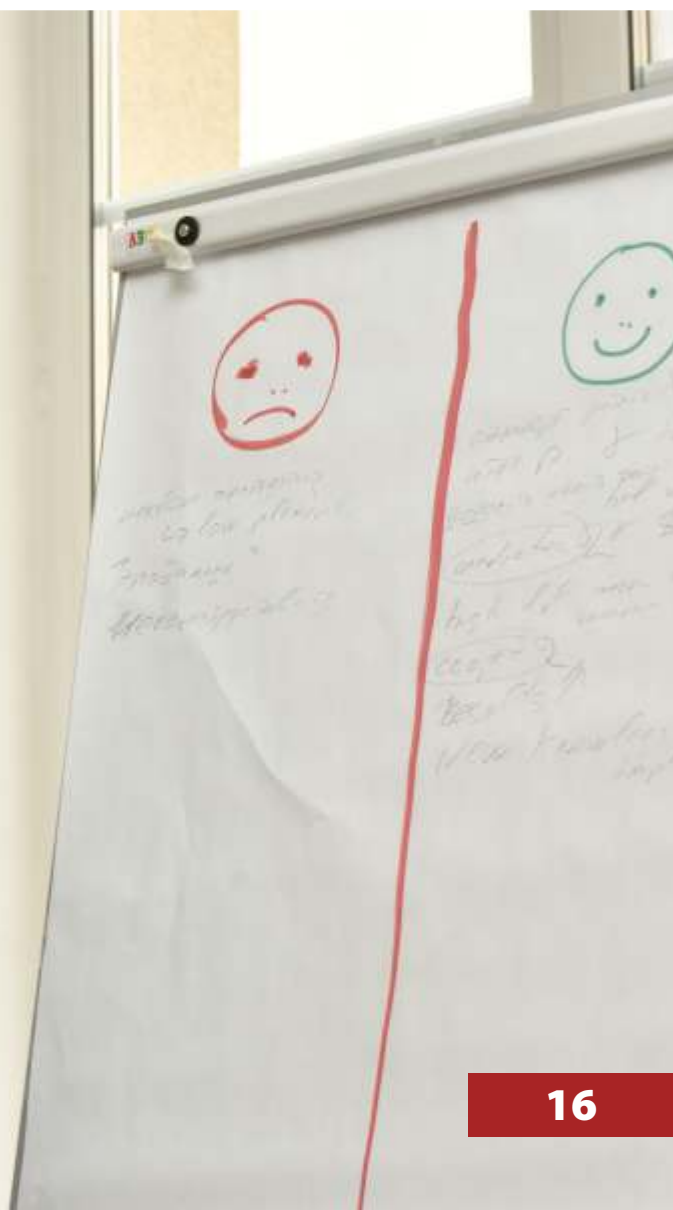
2. Що є приводом для розчарування; про що з того, чим ви займаєтесь (чи не займаєтесь), ви шкодуєте. Визначаючи приводи «для пишання» та «для розчарувань», учасники мали уникати оціночних суджень та спроб перекласти відповідальність, звинувачуючи інших.

РОЗДІЛ ТРЕТІЙ. ДЕНЬ ДРУГИЙ

Після виконання роботи групи представили результати. **Узагальнені результати наведено нижче.**

Чим ми пишаємось?	Про що ми шкодуємо?
Наявність зв'язків та комунікація	Не здорова конкуренція між ГО
Зберегли незалежність громадської позиції	Користування чужими ідеями
Накопичення соціального капіталу	Погана «фандрейзингова» культура
Вчимося вчитися, зростання професіоналізму	Обов'язкові звіти антикорупційних ГО
Зростає довіра всередині громадського сектору	Культура як розваги
Залучення молоді	Неможливість ефективно впливати на бюджет та інші ресурси
Маємо досвід у міжрегіональних зв'язках з ГО	Не враховується думка громади
Активність, дієздатність	Невелика активність серед громадськості
Проектний менеджмент	Не чіткі завдання
«Вікно можливостей»	Не досягнуто впливу на владу
Інформаційна діяльність	Нормативно-правова неурегульованість
Волонтерство, об'єднання через загрозу	Фінансова неспроможність

ФАЗА «ДОСЛІДЖЕННЯ МАЙБУТНЬОГО»

3.4. РОЗРОБКА СЦЕНАРІЇВ РОЗВИТКУ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА УКРАЇНИ ДО 2020 РОКУ

Завершивши аналіз, учасники конференції перейшли до власне формування сценаріїв майбутнього. Цим вони займалися і в останній, третій, день події. Пошук бажаних сценаріїв розбудови національної мережі ОГС в Україні відбувався і у креативній формі: учасникам запропонували уявити, що на календарі 30 листопада 2020 року, і всі їхні мрії втілені в життя. Останнім кроком було узгодити шляхом колективної роботи всі бажані сценарії та викласти підсумки у формі реальних дій: що зробити, з чією допомогою і у які терміни.

Фасилітатор заходу уточнив завдання:

1. На фліпчарті потрібно вказати таку інформацію:

- Варті уваги заходи, програми та структури, що існують сьогодні
- Як взаємодіють стейкхолдери
- Як підтримати прогрес

Варто згадати 2017 рік. Який основний крок потрібно було зробити для змін? Як вдалося його зробити?

2. Якщо є натхнення, можна обрати креативний спосіб представлення бажаного майбутнього так, наче воно відбувається просто тепер (драма, поема, скульптура, картина, телешоу тощо).

Сценарій повинен бути:

- **Реалістичним** – наявні засоби та знання, яким чином досягти відповідного результату
- **Бажаним** – у суспільстві відбуваються зміни на краще
- **Таким, що мотивує** – учасники готові, вмотивовані й здатні зробити так, щоб усе це відбулося насправді

Гроші не мають бути фактором обмежень для сценарію – учасники мають описати те, чого вони насправді хочуть.

3.5. Виставка знахідок

Наступний крок – презентація сценаріїв 2020 року великій групі. Кожна група має до 7 хвилин на виступ. Під час презентацій учасники роблять нотатки: «Що ми хочемо» та «Як цього досягти».

Творчість та креативність ідей учасників вразила своїм різноманіттям: від «живих схем» до ток-шоу.

ВІРШ ОДНІЄЇ І УЧАСНИЦЬ КОНФЕРЕНЦІЇ:

Мережа ГО існує давно
Ефективність всім відома,
Їй невідома і втома.

Трансформація крокує,
Все, що робимо, не всує.
Інструменти і наука
Дуже ефективна штука.

Технології, прогрес
Все це є у ОГС.
Влада є партнер не змінний
Зараз нам це дуже дивно.

Інформація у хмарах,
Персонал весь на Канарах.
Етика ГО на рівні,
Мережею ГО сильні.

Міжпланетні зліти,
Конференції ГО,
Різні послуги та вплив
Застосовують давно.

Право-захист is a must,
Відсікли баласт:
Кишенькових та ручних,
Дивних та не професійних.

Мережа ГО працює,
Втілює, ініціює.
Інновації на рівні міжпланетному існують,
В мережі ГО командно функціонують.

Міжпланетні ГО прекрасно співіснують.
Мережа процвітає,
Бо талант до цього має.

НАТХНЕННО ПРОЛУНАЛИ СЛОВА ІЗ ДЕРЖАВНОГО ГІМНУ НА НОВИЙ ЛАД:

Славень України

Вже воскресла в Україні і слава і воля,
Вже для нашого народу усміхнулась доля.
Склали наші вороженьки добру нам науку
І весь світ у справі Миру подає нам руку.

Приспів: Душу й тіло ми зцілили,
Сповнились любові,
Й показали, що ми люди
В правді жить готові.

Ми в громаді як родина від Сяну до Дону,
В ріднім краї честь ганьбити не дамо нікому.
Чорне море нам сміється, дід Дніпро радіє
Так у новій Україні лад і щастя зріє.

Приспів: Душу й тіло ми зцілили,
Сповнились любові,
Й показали, що ми люди
В правді жить готові.

А завзяття праця щира творчість процвітає
І свобода в нашій серці піснею лунає,
З України радість ллється поміж народами,
Землю-матір прославляєм добрими ділами.

ФАЗА «СПІЛЬНА ПОЗИЦІЯ»

4.1 «ВСІ ХОЧУТЬ»

Наступний день роботи почався з того, що кожному учаснику було запропоновано записати на аркуші паперу твердження, яке стосується майбутнього громадянського суспільства, й озвучити його перед іншими учасниками. Вся група мала вирішити, до якої категорії – «Дехто хоче» чи «Всі хочуть» – віднести запропоноване твердження. Формат дискусії передбачав можливість уточнити твердження. У випадку, коли хоча б один учасник не погоджувався з твердженням, воно автоматично переходило до категорії «Дехто хоче». Кожна група могла обговорювати «спільну позицію» стільки часу, скільки потрібно, аби досягти згоди.

Метою вправи є розробка плану майбутніх дій, що ґрунтується на спільній позиції. Завдання полягає в тому, щоб підготувати перелік бажаних змін, запропонованих усіма учасниками, й зробити те, чого бажають усі присутні, основою для майбутніх дій.

ВСІ ХОЧУТЬ

- Взаємодопомога
- Простота процесів
- Доступність
- Прозорі, зрозумілі, чіткі правила
- Стратегія та план дій
- Розвиток та моніторинг професіоналізму експертів мережі ОГС
- Представництво ОГС за кордоном
- Надійність
- База даних, ресурсів, CRM
- Фінансово – стабільний курс валют
- Проведення спільної зустрічі на протязі 3х місяців
- Професійність
- Безпека
- Міжрегіональне менторство
- Мережа працює на розвиток спроможності ГО
- Аналітика
- Навчання для початківців громадського руху
- Публічність, підзвітність

ДЕХТО ХОЧЕ

- Статусність
- Впливовість на владу та суспільство
- Вдосконалення законодавчих ініціатив
- Вплив на причини
- Спільні цінності

РОЗДІЛ ТРЕТІЙ. ДЕНЬ ДРУГИЙ

Наступним кроком у формуванні спільної позиції щодо бачення майбутнього громадянського суспільства України стало **обговорення в міні-групах однієї з тез, зазначених на стіні «Всі хочуть» або «Дехто хоче»**. Учасник-ініціатор, який хотів зібрати однодумців і створити проектну групу для більш детального розгляду тієї чи іншої тези, обирає картку з твердженням з категорії «Всі хочуть» і запрошував до обговорення охочих. Учасники, які бажали обговорити цю тезу та запропонувати зміни, що будуть утілені в майбутньому, приєднувалися до ініціатора.

Мета вправи – визначити напрямки своїх подальших дій.

ЧОГО МИ ХОЧЕМО?

ЯК?

Налагодити співпрацю з владою, ЗМІ та бізнесом	→	Формування спільних цілей, доброзичесне висвітлення інформації
Виконавчу структуру і регіональні відділення	→	Об'єднання ресурсів
Секторальність	→	Соціальне підприємництво
Стабільні джерела фінансування	→	Знакові стейкхолдери
Національний офіс / платформа	→	Віртуальний офіс, CRM Створення база даних
Чіткі правила та процедури	→	Анкетування Друкований вісник
Системна взаємодія	→	Тематичні і регіональні хаби
Навчатися	→	Школа лідерів
Ділитись досвідом	→	Звітування
Міжнародна співпраця	→	Обмін досвідом та практиками
Прозорість	→	Фокус- групи, форуми, банк ідей
Медіа ресурс	→	Інтернет – канал YouTube, Web-портал Соціальні мережі
Впливовість		Проектна діяльність, кваліфіковані менеджери
Приймати участь в законотворчості	→	Реальні реформи Вдосконалення нормативно-правової бази
Суспільний баланс	→	Важелі контролю
Паритетність між Донором та ГО	→	Визначення спільних пріоритетів Моніторинг
Верховенство права	→	Відповідальність за виконання
Організація незалежного громадського експертного середовища	→	Дерегуляція економіки Дотримання анти-монопольного законодавства Стимулювання розвитку само зайнятості Стабілізація гривні
Кращий рівень життя	→	Розподіл праці
Зростання довіри	→	Сумісна діяльність
Надання соціальних послуг	→	Сервісні центри
Представництво ОГС	→	«Громадські послуги» (адвокація та лобіювання)

ФАЗА «ПЛАНУВАННЯ ДІЙ»

Останнє завдання конференції – планування подальших кроків для втілення у життя спільно вироблених позицій. Групи зібралися ще раз, щоб домовитися щодо довго- та короткострокових планів втілення змін. Учасники мали можливість при бажанні змінити проектну групу. Останнім кроком було узгодити шляхом колективної роботи всі бажані сценарії та викласти підсумки у формі реальних дій: що зробити, з чією допомогою і в які терміни.

Мета створення:

- Унікальність – спільна база даних всіх працюючих ГО
- Міжсекторальність
- Обмін досвідом
- Навчання
- Матеріально-технічна база
- Аналітика та експертиза
- Безпека
- Адвокація
- Захист ГО та суспільства
- Посилення впливу
- Сприяння розвитку демократії
- Партнерство
- Розвиток ГС

Форма організації

Формалізація мережі викликало бурю суперечок. Як результат виникли 3 варіанти розвитку подій.

Перший варіант: Формалізована зареєстрована організація

- Не менше 3-х організацій для реєстрації
- Проведення загальних зборів для наповнення членами мережі
- Створення виконавчих органів

Другий варіант: Формалізована, не зареєстрована мережа (як перехідний етап)

- Підписання угоди, Меморандуму про співпрацю
- Визначення обов'язків сторін
- Визначення критеріїв вступу до мережі
- Проведення загальних зборів

Третій варіант: Не формальна не зареєстрована мережа (як початковий етап формування мережі)

Розподіл ролей в мережі

- Координатор – голова комітету
- Секторальний координатор на регіональному рівні
- Регіональний координатор
- Секретар (менеджер)
- Голова координаційної ради

Далі наведено ще один запропонований варіант розподілу ролей:

- Дійсний член
- Асоціативний член
- Члени координаційного органу

Умови участі в мережі

- Організаційні внески (відсоток від річного бюджету або оговорена мінімальна сума)
- Прозорість
- Звітність
- Аудит
- Спільний фандрейзинг для кожної ГО
- Ротація членів координаційних органів

Механізм прийняття рішень

- Простота
- Експертна думка
- Моніторинг
- Принцип «бери і роби»
- Часові рамки
- Голосування через Інтернет (анкетування)
- Координатор не приймає рішень (змінна посада)
- Формулювання завдань за принципом SMART

Створення майданчику-платформи

- Спільний майданчик проектів
- База даних консультантів, медіаторів, коучів
- Обмін досвідом
- Презентація результатів
- Створення «сервісного центру» задля адміністрування проектів мережі
- Державні партнери
- Менторство
- Центр – сертифікації

Функції та можливості «Сервісного центру»:

- База даних ГО
- База даних сертифікованих коучів, тренерів, адвокатів та т.п.
- Адміністрування проектів мережі
- Лобіювання інтересів мережі
- Проведення експертизи та визначення рекомендацій
- Оцінка грантових заявок, рекомендації для донорів
- Постійне оновлення інформації (Що? Де? Коли?)

Експертні групи

- Опитування: анкетування, створення бази даних
- Аналітики: визначення можливих завдань
- Погодження: список узгоджених завдань, страте-гічне планування
- Група оперативного планування
- Група моніторингу

Спільними зусиллями народився покроковий план дій, завдяки якому майбутнє Національної мережі ОГС стає можливим.

ПЛАН ДІЙ

На 1-ий квартал 2018 року:

- Проведення зборів
- Визначення адміністративних органів
- Вибір координатора (посада передбачається на один рік)
- Визначення структури мережі
- Державна реєстрація (?)
- Встановлення зв'язків
- Створення «Кодексу учасників»
- Створення проекту публічної угоди участі в мережі
- Відбір критеріїв участі в мережі
- Визначення організаційних внесків
- Офіційне підписання меморандуму

На 2-ий квартал 2018 року:

- Створення база CRM
- Інвентаризація ресурсів – опитування
- Систематизація бази даних
- Погодження – кооперативне планування – медіатори, як результат - список завдань
- Стратегічне планування
- Визначення джерел фінансування
- Створення секторальних груп, визначення напрямків діяльності
- Створення сторінки в Інтернеті та на Facebook

До 1 січня 2019 року:

- Широка інформаційна кампанія в кожному регіоні та проведення конференції на рівні країни
- Розвиток хабів, «сервісного центру»
- Навчання учасників мережі
- Успішна реалізація спільних проектів
- Виконання завдань буде моніторити окрема група
- Всередині грудня 2018 року – публічний звіт за проведеною роботу

Запропоновано провести наступні зустрічі в першому кварталі 2018 року в Черкаській та Вінницькій області. Формат – регіональна зустріч із запрошенням місцевих ГО, зацікавлених в співпраці як мережа. Запропоновано на цій зустрічі підписати меморандум.

4.2. ЗАВЕРШАЛЬНЕ КОЛО

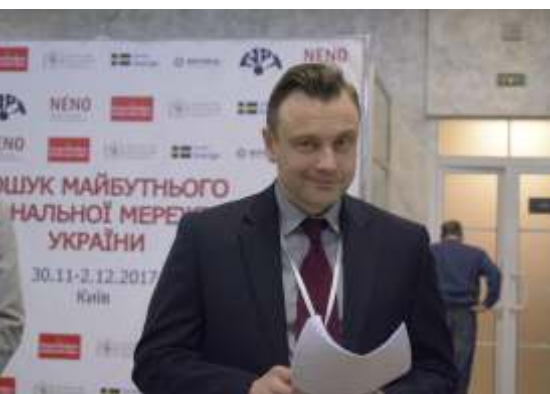
Окрім документування результатів інтелектуальної праці представників ОГС, одним з ефектів заходу стала самоорганізація учасників, які створили власний віртуальний мережевий простір для знайомства, обміну думками та співробітництва, і в якому, можливо, вони будуть взаємодіяти й надалі.

Богдан Маслич, виконавчий директор Ресурсного центру ГУРТ: ГУРТ не прагне когось «усиновити» або очолити. Нам потрібна мережа ОГС, щоби брати в ній участь, а не «сісти» на неї зверху. У нас є стратегічний план, який розроблено не за гранти, а за наші власні гроші, і один з пунктів - «посилення впливу організацій громадянського суспільства в Україні». Ми щиро вважаємо, що така мережа – це інструмент для реалізації цього пріоритету. Те, що напланували впродовж конференції учасники - не наше, ми не присвоюємо це собі і не візьмемо за це відповідальність. Але ми з радістю готові надати всі доступні нам активи, щоби ваші благі плани здійснилися.

Павло Худ, Український Католицький Університет (УКУ): Дуже важливо, що люди зійшлися разом і утворилася атмосфера, коли вони між собою взаємодіють. Сьогодні ГУРТ виступив цією об'єднуючою ланкою. ГУРТ не каже, що робити і як робити, але він допомагає людям спілкуватися. Зрозуміло, що коли подія закінчиться, люди втратять це фізичне відчуття присутності один одного і не будуть активно взаємодіяти. Почасті люди живуть і працюють паралельно, а важливо, щоби був хтось, хто допоможе їм перетнутися. Повинен бути той, хто спонукає до взаємодії. Ми повинні бути в мережі, і завдання ГУРТа як мережевого агента, допомагати ОГС взаємодіяти.

Василь Романюк, посольство Швеції в Україні, координатор проектів співробітництва: Майбутнє національної мережі ОГС в Україні повинно базуватися на засадничих принципах дотримання прав людини, на тій філософії та цінностях, які, зокрема, просуває Швеція. Це - недискримінація, рівна участь, прозорість та підзвітність. До усіх процесів прийняття рішень повинні бути залучені всі члени суспільства: і старе покоління, і молоде, і вразливі верстви населення, і меншини, незалежно від їхнього економічного чи соціального статусу, освіти тощо. Прийняття рішень, прозорість витрат, формування концепцій, ідей – все це повинно бути предметом публічного обговорення, дискусій. Експертне середовище може казати, що знає краще, як зробити, але почути потреби і голос кожного є важливим для всеохоплюючого процесу. Також необхідним є звітування перед цільовою аудиторією, стейкхолдерами, громадою, суспільством. Тобто нікого не виключаємо, всіх включаємо, чуємо та звітуємося. Це універсальний правозахисний підхід.

Катерина Данілова, представниця Мережі ОГС Естонії (NENO): Мені подобається, що на конференції представлені різні думки: і критика, і аргументована критика, і заперечення. Учасники не говорять однакові речі. Відбувається пошук не тимчасового компромісу, а справжнього рішення. Бо компроміси на довгих дистанціях не діють. А треба випрацювати такі рішення щодо розвитку ОГС, які би задовольнили усіх.

Ганна Кіященко, голова Полтавської філії Суспільної служби України: Я вже давно беру участь у цьому проекті, їздила з ініціативною групою до Естонії для отримання досвіду створення такої мережі. Вважаю, що дуже важливо бачити одне одного на таких заходах, дізнаватися, хто чим займатися, щоб потім залучати одне одного до різних проектів. Мені здається, що потрібно створити декілька мереж чи асоціацій. І щоб вони об'єднувалися для вирішення певних суспільних проблем, об'єднувалися спільною метою, коли потрібно щось зробити. Це такий проблемно-орієнтований підхід. Ми намагалися щось подібне зробити серед організацій Полтавської області, але Всеукраїнська мережа матиме більше впливу.

Іван Харченко, голова правління ГО «Пролісок-Бердянськ»: Громадським організаціям однозначно потрібно об'єднуватися в мережу. Бо ми вже багато років про це говоримо, і можемо ще стільки ж розмовляти. Мережа буде підвищувати спроможність окремих організацій, що до неї входять, впливати на владу, на донорів і на суспільство в цілому. Єдине питання – чи потрібно юридично оформлювати мережу. Юридично оформлена мережа буде «зрозумілішою» для донорів і влади, з нею легше співпрацювати. Але можна створити і горизонтальну структуру, як нам розповіли в Естонії, за принципом «морської зірки». Коли, наприклад об'єднуються три найсильніші організації, а в них уже є свої локальні партнери і так далі. Також важливе питання репутації. Щоб організації, які входять до цієї мережі, не були «одноденними», щоб в них був досвід роботи.

Станіслав Жолудєв, ВГО «Комітет виборців України», голова правління: Важливість створення мережі ОГС для мене зрозуміла вже давно, я був учасником ініціативної групи ще в 2006 році. Але, на жаль, у нас громадські організації (як і партії) – «лідерського типу», кожен носиться із своєю «самістю». Частково це виправдано, багато хто є експертами в тих питаннях, якими вони займаються. Але коли мова йде про об'єднання, починається перетягування ковдри. Люди вдаються у такі деталі, які на даному етапі не актуальні: хто буде отримувати кошти, яких ще немає, хто буде їх розподіляти, якими сферами діяльності будемо займатися. Потрібно, аби відбувся переломний момент, аби усі припинили бачити лише своє і відкрилися. Але не всі спроможні сприймати нову інформацію. Як влучно хтось помітив, сьогодні тут зібралася вікова група +/- 40 років, а молоді тут немає. Тут представлений такий віковий зріз, який стереотипно мислить, перебуває в полоні певних ідей, важко сприймає зміни. Ми говоримо про майбутнє без молоді. Звісно, в плані концепції, загальної організації – молодь цього не зробить, ми повинні дати їм готову діючу модель, працюючий механізм, але впроваджувати все це повинні ті, хто прийде за нами.